

גם לימודים כהתכתבות
אסורים על סטודנטים
מאחורי סוגר ובריה

רק ישראלים מעטים קוראים את
עלויהמידע של אוניברסיטת בירזית.
הקריאה בו דווקא מומלצת: אפשר
להתרשם לא רק מהפעילות האקדמית
וההתחברות המקיפה של האוניברסיטה
סיטה, אלא גם ממגוון הקשרים הבינאי
לאומיים שלה. מרצים אורחים רבים
מגיעים לגרה המערבית, כדי לבטא,
בעצם בואם, הודות ריגשית
ופוליטית עם המרצים והסטודנטים.
בעלון האחרון מועלה נושא אחר:
איש יחסייהציבור של בירזית מגיב
על האשמות שפורסמו על-ידי שילי
טונות הכיבוש בדבר "פעילות פוליטי
טית עוינת" של מרצי האוניברסיטה

סמל המחאה

השילטונות עירניים תמיד

הפלסטינית. הומור הנרדפים של הת'
גובה מרבת בעד עצמה:

"שאלנו את עצמנו: אילו מעשים
שפלים מייחסים למרצים שלנו?
פעילות אלימה? הקמת מיתרסים?
הסתה?"

"מסתבר שלא הואשמו בדבר מכל
אלה. אבל העדרות נגדנו הן בכל זאת
מרשעות לחלוטין. אנו מצטטים מרוח
המינהל האורח: כמה מרצים, בעיקר
זרים, נטלו חלק בפעילות עוינת,
והביעו את רצונם ללמד סטודנטים
הכלואים בכתיבכלא צבאיים. (ראה גם
יומן אישי).

"מכלי להתייחס לרמזים חסרי-
השחר כלפי המרצים הורים, עלינו
להתמודד עם המציאות: כמה מרצים
מבירזית אומנם לימדו סטודנטים
אסירים. בדי להרגיע קוראים רגישים
מדי, אנו מהירים להבטיח להם,
שפעילות מרושעת זאת, של הוראה
וחינוך של סטודנטים כלואים, דוכאה
על-ידי השילטונות, העירניים תמיד.

"אנו מודים, בבושת-פנים, שלאוגני'
ברסיטת בירזית היה פרוייקט להוראת
אסירים עד שנת 1981. פעולה זאת
נפסקה בשנה האקדמית 1981/2
מכיוון שהצבא סגר את האוניברסיטה
לשבעה חודשים."

אין סמכות. כאשר משרד הרווחה,
בלשון סגיינבור, ממשר אנשי הסגל
האקדמי הפגינו את, עוינותם וביקשו
מהנהלת בתי-הסודר לחדש את הפרוי
ייקט, הם נתקלו בתכסיסיהשהיה
ממושכים. בסופו של דבר נאמר להם,
שאין לאיש סמכות לאשר את חידוש
תוכנית-הלימודים בבתי הכלא.

"זהו, לכן, המצב. אנחנו שמחים
לבשר 14' סטודנטים, המרצים
בבתי-הכלא תקופות מאסר של שנה
וחצי — שנתיים, מכיוון שהשתתפו
בהפגנה ב-27 ביולי נגד רצח שלושה
סטודנטים פלסטינים בחברון, שהיום
עתה מאחרי סוגר ובריה, כשהם מוגנים
היטב בפני השפעתו הרעה של החינוך
האקדמי."

גם כשהפרוייקט עבר, לא הורשו
סיריים לבקר את הסטודנטים-היא'
סיריים, וכל תוכנית-הלימודים נעשתה
בהתכתבות. עכשיו מבקשת האוני'
ברסיטה של בירזית לחדש את
הפרוייקט בשנה האקדמית הקרובה.

פרס הבטיח את התפקיד של היועץ לענייני טרור לעמירם ניר, אך שירותי הביטחון מתנגדים, וגייסו לשם כן את יצחק רבין — האם מתחדש הקרב פרס-רבין?

הירייה הראשונה

בלבד. כדי לבצע בעילות את התפקיד
על היועץ לעמוד בקשר שוטף עם כל
הגופים ואף לדרוש הסכרים ודיווחים
מעורכים ומרויקים כשיש צורך.
כשלב זה, כשיריבי ניר ראו שפרס
נחוש ברעתו, הועלה רעיון מפתיע
ומקורי כדי לטרפד את המינוי.

לצד היועץ עומד מזה שנים איש
צבא שהושאל מהמיסגרת הצבאית.
המרוכר באלוף-מישנה גידעון מחניי-
מי. הוא התפרסם אחרי מילחמת יום
הכיפורים, כשתקף בכינוס קצינים
סגור את שר-הביטחון דאז, משה דיין
ביגלל המחל. במישר-הביטחון הוע'
לה רעיון שנתמך על-ידי גורם מבוקר
נוסף, שמחנימי ירוש מצה"ל, וכאזרח
ימלא את התפקיד של יועץ ראשי
הממשלה לענייני-טרור.

כלישכתו של פרס ועמו על ההצעה.
הם הבהירו שלא יתכן שמישר-
הביטחון יכתוב לפרס את מינויו שלו
ושהם רואים בכך את חידוש המילחמה
הישנה בין שימעון ויצחק.

עתה נראה כי הקרב מקבל ממדים
של מילחמה גדולה, כשכל צד מגייס
לעזרתו את כוחותיו. פרס את עוז
וייצמן, אשר לעניינים מיוחדים, ואת

מאומה, משום שפרס כועס עליו על
שביקש להיות במקום ריאלי ברשימה
לכנסת, והפעיל שדולה רחבה לצורך
זה.

דס חדש למערכת

כ שנועדו תוצאות הבחירות
עדיין נשאר ניר כמטהו, שהתמ'
קם בחדרו של מי שמונה אחר-כך
למזכיר הממשלה, הר"ר יוסי ביילין.
כאשר התברר שהמשא-ומתן הקואליטי'
ציוני יימשך זמן רב, פורק המטה וניר
שב לאוניברסיטה, אך לזמן קצר.

פרס כראשי-ממשלה טרי פנה
מיוזמתו לניר, והציע לו לקבל את
תפקיד יועץ ראשי-הממשלה לענייני-
טרור. ניר ביקש שהות קצרה לחשוב,
ונתן תשובה חיובית.

באותו רגע נפרצו כל הסכרים:
לרגע נוצרה ברית בלתי-יקדושה בין
"נערי פרס", וותיקי מחנה פרס
מתקופת רפ"י, שנשתייעה, די במפתיע,
על-ידי מי שמוגדרים כאנשי מתנהו
של רבין.

הללו טענו שאי-אפשר למנות
לתפקיד רגיש כלי-כך איש צעיר, שבא

את עמיתו פאגלין, בוגר אצ"ל שעד
מינויו היה עצמאי, בעל מיפעל
לתגורים. אצלו נשרפה גופתו של
ארולף אייכמן, לפני שאפרה פוזר
בלביים.

פאגלין נהרג בתאונת-דרכים קטל'
נית אחרי פחות משנה וחצי, שבה מילא
את תפקידו.

אחריו הובא לתפקיד רפי איתן, איש
תנועת שלומציון של אריאל שרון,
לשעבר עובד מוסד שהיה מסוכסך עם
המערכת.

כמו פאגלין היה גם מינויו של איתן
מינוי פוליטי. על מערכת-חסיו עם
מנחם בגין דווח, לא אחת, שיש בה
עליות ומורדות. על כל פנים, הוא
נשאר בתפקידו גם בימיו של יצחק
שמיר.

משכנס פרס ללישכת ראשי-
הממשלה, בתחילת חודש ספטמבר,
הוא החל מאייש אותה באנשיו. היתה
לו בעיה קשה עם ראש מטה-הבחירות
שלו, עמירם ניר.

ניר הגיע אל פרס ערב בחירות '81,
הישר ממחלקת החדשות בטלוויזיה.
הצנחתו היתה לצנינים בעיני מי שזכו
ככיניו "נערי פרס", עוזריו הנאמנים

ה כל היו בטוחים שהרומן הקצרצר
בין שימעון פרס ויצחק רבין יס'
תיים ויפנה את הזירה לקרב מתיש בין
שני המתנות במיפלת העבודה. אבל
איש לא יכול היה להשיב על שאלת
העיתוי או האמתלא.

השבוץ זה קרה. פחות מחודש מאז
שהוקמה הממשלה החדשה יש כבר
מתיחות, מעל פני השטח בין השניים,
אם כי אי-אפשר להגדירו עדיין כמאבק
חזיתי ברור.

זה אולי לא מפתיע, למי שבקי
במערכת היחסים שבין השניים.

המפתיע הוא הגורם לקץ הרומן.
שתיחתו בהחלטו של רבין שלא
להתמודד מול פרס על הנגת
המיפלה, ערב הבחירות לכנסת ה-11.
הגורם אינו אלא עמירם ניר. או
ליתר דיוק, התפקיד ששימעון פרס
הציע לניר — יועץ ראשי-הממשלה
לענייני טרור. ניר הסכים לקבל את
התפקיד.

ב-1972 החליטה ראשי-הממשלה
דאז, גולדה מאיר, על מינויו של יועץ
מיוחד לראשי-הממשלה, שיתאם בין
זוויות הראייה השונות של הגורמים
השונים העוסקים בטרור. המרוכר

יועץ-מיועד ניר ופטרון

יועץ איתן

מדוע מתנגדים שירותי-הביטחון?

אברהם ("אברשה") טמיר, מנכ"ל
מישרד ראשי-הממשלה, מול שר-הביט'
חון והגופים הבאים כמגע עם היועץ
לענייני טרור.

בשבוץ אלה תוכרו הפסקת-אש
וזמנית בעימות המאיים על שלמותה
של מיפלת העבודה ועל עבודתה
התקינה של הממשלה.
פרס יוצא לארצות-הברית ובשלב
זה הוא החליט שלא לעסוק במינויים
חדשים, אלא אחרי שיחזור. גם אז אין
הוא מתכוון לבצע מייד את השינויים,
והיועץ הנוכחי לענייני טרור, רפי
איתן, ימשיך בתפקיד עוד כמה
חודשים.

אנשי רבין ויריבי ניר רואים בכך
ניצחון שלהם. אבל אנשי פרס, וגם אלה
שאינם מחבכים את ניר, יורעים שמינוי
ניר לתפקיד יהיה מיבחי-כוח אמיתי
ראשון של פרס מול האופוזיציה שלו
במיפלה.

אם יפקוד פרס את ניר, הרי ששוב
הוא יואשם בחוסר אמידות ובכניעה
ליריבים המבקשים את עזרו.
לכן, נראה שהוא יעמוד על שלו, גם
במחיר של פתיחת חזית מסוכנת לגביו,
חזית רבין.

מחוז למערכת ומהווה רמות שנויה
במחלוקת.

במישר-הביטחון אף נעזרו במידע
על התנגדותם של ראשי שניים
מהגופים שעימם אמור ניר לבוא
במשא-ומתן, בתפקיד המוצע לו.

אולי זה יישמע מוזר, אך פרס יכול
לדחות בקלות את טיעוני המתנגדים.
ניר (34), כתב צבאי לשעבר, הוא
מג"ד במילואים, בעל סיווג ביטחוני
גבוה, שיש לו זווית ראייה אישית, חוץ
מערכתית, של התפקיד הרגיש. הוא גם
אינו חייב דבר לוותיקי הגופים החש'
איים. יתרה מזאת, זהו מינוי אישי של
ראשי-הממשלה, וכפי שהוסבר בלישכ'
תו של פרס, לא יתכן שראשי-הממשלה
לא יוכל למנות את מי שהוא רוצה
ליועצו האישי, וגם אם זהו מינוי
פוליטי.

המתנגדים ניסו לפרוט שוב ושוב
על המתיר שניר לא מקובל על
המערכת. הועלה רעיון, שאפילו יוחס
לפרס, שניר יתפל רוק בחלק מסויים
של התפקיד. אך הרעיון נדחה על הסף
משום שהיועץ וכאי לדרוש את כל
החומר שעליו הוא אמור לדרוש ולהכין
דוחות. הוא אינו יכול להסתפק בחלקו

של יושבראש המיפלה מ-1977
ואילך.

מכיוון שאחרי הבחירות ההן לא
יכול היה פרס להציע שום תפקיד לניר,
נפרדו דרכיהם וניר הצעיר פנה
לעבודה אקדמית, כחוקר בכיר במרכז
ללימודים אסטרטגיים באוניברסיטת
תל-אביב, לצידו של אהרון יריב.

כשהכנסת החליטה על הקרמת
הבחירות, פנה פרס אל ניר והציע לו
לקחת על עצמו את תפקיד ראש המטה
שלו. שובו של ניר — שהספיק
בינתיים להתחתן עם ג'ודי מוס, בת
של בעלי הצהרון ידיעות אחרונות

— לבניין מיפלת-העבודה, עורר שוב
את זעמם של יריבינו הוותיקים. על
דרכי עבודתו ויחסיו עם פרס באותם
חודשים דובר הרבה. אבל העובדה היא,
שפרס לא קיצץ בסמכויותיו של ניר,
למרות שגם בעניין זה התנהלו ויכוחים
ערים במיפלה (העולם הזה 20.6.84).
לא פחות דובר על מה שהובטח
לניר, אם פרס יהיה ראשי-הממשלה. ניר
הכחיש אך לשונות רעות לחשו שהוא
דרש וקיבל את תפקיד מוזכיר
הממשלה, אם ירכיב המערך את
הממשלה. אחרים אמרו שהוא לא יקבל

בשירות הביטחון הכללי, המוסד
לתפקידים מיוחדים, יחידת המישרה
המטפלת במילחמה נגד טרור ובחיל'
המודיעין צה"ל. מכיוון שכל אחד
מהגופים ראה למעשה רק חלק מסויים
מתחום, היה צורך במישהו שיוכל
להשקיף על המאבק בטרור, שהוא
נושא בינתחומי, מוויית שונה, וימליץ
איך לנהל את המאבק בטרור מנקודת-
מבט כוללת.

הראשון שמונה לתפקיד היה האלוף
(מיל') אהרון (אהרלה) יריב, לשעבר
ראש אגף מודיעין צה"ל.

אחרי פירסום מסקנות רוח ועדת
אגרוט, שחקרה את מחלל מילחמת
יום-הכיפורים, נדרש ראשי-הממשלה
למנות לו יועץ גם לענייני מודיעין.
ראשי-הממשלה דאז, יצחק רבין, שבא
אחרי התפטרות גולדה, מינה לו כיועץ
לענייני טרור, את האלוף (מיל') רחבעם
("גנדי") זאבי והצמיד לתפקידו גם את
היועץ בענייני מודיעין.

בעיקבות בחירות המהפך בשנת
'77, קיבל את התפקיד איש-מתחרת
מובהק, בניגוד לשני הראשונים שהיו
אנשי צבא ותיקים ומקובלים על
המערכת שאיתה באו במגע, מינה בגין